

Espanyols de llevant



JOAN FRANCESC MIRA

Sabem de manera genèrica quins són els mecanismes amb els quals Espanya-estat ha difós i ha imposat entre els valencians (i una gran part dels catalans...) la idea i la percepció de la seua pertinença a Espanya-nació. Són els que podríem anomenar "procediments habituals": la monarquia i la figura del rei (o la república, tant se val), els signes de sobirania, les fronteres i el territori, l'exèrcit i la policia, els himnes i les banderes, els llibres i la premsa, l'administració i la justícia, els polítics i els partits, l'escola i la propaganda, l'església, la "història nacional" o, sobretot, l'adhesió ideològica de les oligarquies. I coneixem bé el resultat d'aquest procés: l'hegemonia absoluta d'una sola idea de pertinença bàsica, la nacional espanyola, i la inexistència efectiva, fins ben entrada la segona meitat del segle XX, d'una idea de pertinença alternativa, de base valenciana. Si la immensa majoria dels valencians no podien identificar-se amb cap altra pertinença nacional que no fóra l'espanyola era, entre altres coses, perquè aquesta els ha estat presentada generació rere generació com l'*única possible*. No solament com la més potent i atractiva, sinó com a única, i *per tant necessàriament pròpia*. Alerta: no em referisc ací, sobretot, al procés de construcció d'un estat modern a Espanya –més eficaç del que semblava–, o a la "lleialtat política" dels pobles que componen aquest estat, sinó a l'elaboració, projecció i assimilació de la imatge de l'estat-nació, la nació-poble, i el poble únic en història, llengua, cultura i destí. Em referisc al castellanoespanyolisme com a forma i expressió histò-

rica, política, ideològica i cultural d'Espanya-estat convertida en Espanya-nació, i al procés pel qual els valencians han assumit aquest espanyolisme totalitzador (aquest "*estar acastellanados*", segons l'exacta definició d'Ortega y Gasset) com a expressió i forma de la pròpia condició nacional. No el producte d'una evolució autònoma de la història pròpia, sinó efecte sobretot de la història expansiva d'uns altres. I em referisc també a les conseqüències: el desarmament i la subalternitat de què parlava Fuster. En efecte, si ser espanyols és l'*única* condició nacional dels valencians, llavors és també, per inclusió i definició, la condició prioritària i bàsica, allò que som en primer lloc i per damunt de tot: el *tot* substancial del qual som *part* accidental.

No es tracta tant de reconèixer o no, i d'acceptar o no, que formem part d'un mateix àmbit polític i de poder (l'estat al

qual *realment* pertanyem), sinó d'assumir o no la pertinença a una mateixa comunitat nacional, en tant que comunitat moral que compromet i condiona la nostra identitat bàsica com a societat i la nostra lleialtat més decisiva: es tracta del ser i del deure. Si no solament "*som*" espanyols, com a part d'un estat i per determinats efectes de la història, sinó que "*hem de ser*" espanyols com a compromís "moral" subjectivament i col·lectivament assumit, llavors serà sempre subordinat i secundari qualsevol altre "ser": la *sobirania* d'aquesta condició significa que amb relació a ella qualsevol altra serà necessàriament subsidiària i no autònoma, marginal i no central, parcial i no suficient. No parlem de conceptes abstractes, i no hi ha dubte que el lector en sabria trobar expressions ben concretes en la vida i la política de cada any i de cada dia. Començant, una vegada més, pels dos primers versos de l'himne que les Corts Valencianes, a iniciativa del senyor Joan Lerma, van proclamar ideologia oficial de la "Comunitat": les lletres dels himnes estan fetes d'idees-força, de metàfores clau, i de síntesis expressives del passat i del projecte de futur. Les Corts mostraren d'aquesta manera de quina ideologia nacional participaven els diputats i els partits: la que marca la insalvable jerarquia entre la nació a la qual són ofrenades les glòries, i la regió que ha d'ofrenar-les. Dit d'una altra manera: si ser espanyols és això (no només compartir el mateix estat amb uns altres pobles, sinó "oferir glòries" a la mateixa nació), vol dir que Espanya és la realitat superior i primera, l'*única important*, i que ser valencians és secundari, derivat, subordinat i subaltern, per la seua pròpia naturalesa en tant que realitat d'ordre inferior. I això era i és així, i és un principi, explícit o implícit (i per això més eficaç) que alguns han aplicat fins i tot en certes negociacions preelectorals molt recents.

«SI NO SOLAMENT "SOM" ESPANYOLS, COM A PART D'UN ESTAT I PER DETERMINATS EFECTES DE LA HISTÒRIA, SINÓ QUE "HEM DE SER" ESPANYOLS COM A COMPROMÍS "MORAL" SUBJECTIVAMENT I COL·LECTIVAMENT ASSUMIT, LLAVORS SERÀ SEMPRE SUBORDINAT I SECUNDARI QUALEVOL ALTRE "SER"»